

1. Buitenbeentje

Mijn verhaal begint op een aardedonkere, eenzame plek, zonder enige conversatie of interactie van buitenaf. Het was een plaats waar niemand anders komen kon en die ik niet op eigen initiatief kon verlaten: de baarmoeder.

Ja oké, ik weet dat we daar allemaal beginnen. Maar ik was een wonderbaby! Mijn ouders hadden al twee kinderen en wilden er graag nog één. Als er geen sprake was geweest van twee miskramen tussen mijn broer en mij, zou ik niet bestaan hebben. Na het verlies van de eerste baby bleven mijn ouders op een kind hopen, maar tijdens de tweede miskraam kreeg mijn moeder een bloeding die haar bijna ook haar eigen leven kostte.

Nadat zij uit de ijzige klauwen van de dood was gered en te horen had gekregen dat het te gevaarlijk voor haar was om nog meer kinderen te krijgen, besloot zij later haar eileiders af te laten binden. Voor die ingreep moest ze echter, als standaardprocedure, een zwangerschapstest doen. Tot haar grote verbazing ontdekte ze dat ze in verwachting was. Verrassing! Als een van de beide miskramen wel was doorgedaan, zou er in plaats van mij nog een jongen in ons gezin zijn gekomen. Als mijn moeder haar eileiders een paar weken eerder had laten afbinden, zou ik niet zijn verwekt. Wonderbaarlijk genoeg was dat wel het geval. Negen maanden later maakte ik mijn entree in de wereld.

Ik vermoed dat ik meteen in de hoogste versnelling van start ging. Ik was een opgewonden, atletisch, springerig meisje, bruisend van energie en enthousiasme. Je zou me eigenwijs of wilskrachtig kunnen noemen (zoals de groeiende stapel

opvoedingsboeken die op onze koffietafel kwam te liggen leek te doen), maar dan bekijk je het vanuit de negatieve invalshoek – die van waaruit ik meestal keek.

Ik weet nog dat ik verschillende keren opving hoe mijn moeder al haar opgekropte frustraties over mij eruit gooide. ‘Laura is zo’n koppig kind!’ Of: ‘Laura is zo’n lastpost!’

Eerlijk gezegd weet ik dat ze daarmee geen woord te veel zei, integendeel. Ik was echt heel erg eigenwijs en altijd vastbesloten om alles op mijn manier te doen. Ze zeiden weleens dat ik, als het mogelijk was, nog ruzie zou maken met een deurpost. Ik herinner me een ochtend waarop mijn vader me wilde helpen mijn bed op te maken. Ik was al zes jaar oud en hij scheen niet te snappen hoe groot dat was. ‘Ik doe het zelf’, zei ik dus. Toen hij er echter op stond me te helpen, kreeg ik een complete woedeaanval. ‘Ik heb geen hulp nodig!’ krijste ik. ‘Ik kan het zelf!’

De vieze vlek

Om mijn verhaal te begrijpen, moet je ook iets weten van het verhaal van mijn moeder, Francine. Haar karakter was in veel opzichten precies tegenovergesteld aan dat van mij. Ze zei altijd dat mijn vader en ik als twee druppels water op elkaar leken, maar dat zij en ik verschilden als dag en nacht.

Toen ze nog maar acht jaar was, ging mam na afloop van een kerkdienst naar voren om Jezus te vragen in haar hart te komen. Ze herinnert zich nog goed hoe de Heilige Geest haar van haar zonde overtuigde en van het feit dat ze een Verlosser nodig had. Opgegroeid in een strenge, fundamentalistische baptistengemeente, ging Francine al snel ‘aan het werk voor God’.

Wat begon als een oprecht verlangen om de Heere te dienen, ontspoorde in een uitputtingsslag van pogingen om bij God in de gunst te komen. En dat zou meer dan vijftig jaar zo doorgaan.

Als tiener vergezelde zij haar vader regelmatig naar verschillende evangelisatieposten en verpleeghuizen om daar piano te spelen terwijl hij zong voor zieken en behoeftigen. Vaak had hij wel drie banen naast elkaar en besteedde hij het grootste deel van zijn vrije tijd aan 'zendingswerk'. Ook hij putte zichzelf uit voor God. Mijn moeder nam het stokje van hem over en sprintte de volwassenheid binnen, met de banier van 'Laat mij dat maar doen!' wapperend boven haar hoofd. Dit werd haar motto. En als het leven te overweldigend of te slopend bleek, dan was het volgens haar gewoon tijd om nog beter haar best te doen en dit christelijke leven vooral vol te houden.

Ze raakte aan het eind van haar Latijn, maar diverse predikanten vuurden haar aan om door te zetten. Dan gaf ze zichzelf vastberaden de spreekwoordelijk schop onder haar achterste en 'hield ze vol'.

Enkele jaren later, zo vertelde ze me ooit, wilden mijn ouders samen met twee andere echtparen een kerkelijke lunchgroep oprichten. De nogal wettische voorganger hield een donderpreek waarin hij hun idee voor een lunchgroep in het huis van God scherp veroordeelde. Mijn moeder voelde zich vervolgens heel schuldig. Toen ze slechts een paar dagen later haar baby Jeffrey verloor, beschouwde ze dat als een straf van God omdat ze te ver was gegaan. De voorganger bezocht haar in het ziekenhuis met een houding van 'ik zei het toch'. Toen verruilden mijn ouders deze kerk voor een gemeente een paar kilometer verderop.

Francine was vastbesloten God niet nog eens teleur te stellen en deed nóg meer haar best. Als ze ook maar één moment over had, moest ze die tijd van zichzelf op een geestelijke manier invullen.

Haar oudste twee kinderen waren rustig en gehoorzaam. Met elkaar vormden ze een modelgezinnetje. Ik ben ervan overtuigd dat ik als de vieze vlek op een kraakhelder kleed bleek te zijn. Het viel niet mee om het imago van het perfecte christelijke gezin in stand te houden met zo'n wild, onstuimig kind als ik, dat altijd per se midden onder de preek naar de wc moest. Begrepen ze echt niet hoe saai het in de kerk was? Vergeleken bij de diverse sporten waar ik aan deed, was de kerkdienst ongeveer net zo interessant als het observeren van verf die opdroogt.

Zelfs het jeugdwerk van de kerk interesseerde mij niet. Ik was het al gauw zat om telkens te horen dat ik moest stilzitten. En mijn mond houden. En me als een dame gedragen. Dit was zo'n onmogelijke opgave voor mij dat mijn ouders dachten dat ik loog, toen ik op de zondagsschool een keer had gewonnen met het spel 'Wie zit het langste stil'. Ze geloofden het pas toen de zondagsschoolleraar het bevestigde.

De verbazing van mijn ouders was terecht. Ik kon nooit stil zijn en ik kon nooit stil zitten. Het spel op de zondagsschool bracht echter wel mijn ijzeren wilskracht aan het licht, want de wil om te winnen was nog sterker dan mijn hekel aan stil zijn.

In een gezin met energieke extraverte mensen zou die karaktereigenschap van mij misschien prima hebben gepast, maar bij ons thuis was dat niet het geval. Ik voelde me als het zwarte schaap, als degene die er niet bij hoorde. Met mijn zus, die acht jaar ouder was, had ik weinig contact en niets gemeen. Zij was

gedreven en gedisciplineerd, terwijl ik een soort van olifant in de porseleinkast van haar keurige bestaan leek te zijn. Ze ging het huis uit om te studeren toen ik nog maar tien was, zodat we in compleet verschillende werelden leken te leven. Zowel mijn broer – die zes jaar ouder was dan ik – als mijn vader ging echter liefdevol met mij om en speelde veel met me. Ik was echt een vaderskindje. Al was hij waarschijnlijk niet zo druk als ik, wij waren duidelijk van dezelfde lap gescheurd. Toch hield ik diep vanbinnen het gevoel dat ik er niet bij hoorde.

Vechten voor een beetje liefde

Ondertussen kreeg mam gezondheidsproblemen. Ze putte zichzelf uit in haar pogingen om een superchristen te zijn en sloopte haar lichaam door in elk denkbaar comité te gaan zitten, piano te spelen voor het volwassen- en jeugdkoor, de reizen van het jeugdkoor te sponsoren, les te geven op de zondagsschool en ga zo maar door.

Ze dit deed allemaal naast haar parttimebaan en het huishouden, dat ze helemaal in haar eentje runde. Deze zelfvoorzienende supermoeder had van ons geen hulp nodig. Ik herinner me dat ik als kind heel weinig klusjes hoefde toe doen, want 'laat mam dat maar doen!'

Inmiddels snap ik waarom mam me liever niet te veel om zich heen had, maar destijds begreep ik daar niets van. Ik besef nu dat ze veel meer van me hield dan ik me ooit kon voorstellen. Maar terwijl ik wilde dat haar liefde inhield dat ze – net zoals mijn vader – veel tijd met mij doorbracht, had zij alle tijd nodig om dingen voor mij te doen. Daar hoorden ook de vele uren bij die ze gebruikte om de oorzaak te achterhalen van de fysieke klachten die ik ontwikkelde. Ik was geboren met een

zwak immuunsysteem en moest het heel wat keren laten afweten op de kleuterschool.

Maar als ik gewoon iets met haar wilde doen, werden mijn onstuimige pogingen vaak beantwoord met 'Ik ben te moe' of 'Wat ben je lastig!' Dat kreeg ik zo vaak te horen dat ik pas toen ik allang van school af was, durfde te hopen dat ik mensen niet tot last was. Het was gewoon een voortdurende angst geworden.

Achteraf gezien was ik ook echt lastig. Ik was druk en vroeg continu aandacht. Maar in plaats van dit te beschouwen als gedrag waar ik aan kon werken, zag ik het alleen als iets wat grondig mis was met mij.

Mijn broer, die buitengewoon braaf en rustig was (zoeer dat hij haast nooit iets zei en mijn zus voor hem het woord deed), kreeg een heel andere reactie als hij mam zijn liefde toonde. Ik herinner me die keer dat ik haar een knuffel wilde geven en zij me wegduwde: 'Toe maar, ik ben moe.'

Ik droop af, maar was verbijsterd toen mijn broer slechts een paar minuten later verscheen. Hij omhelsde haar zoals ik even daarvoor had gedaan en ze begon te stralen. 'O kind', zei ze, 'wat hou ik van je!'

Ik kreeg vaak dingen te horen als: 'Meisjes hebben meestal een hechte band met hun vader, maar jongens houden van hun moeder!' Waarschijnlijk klopte dat. Mijn vader had altijd duidelijk laten merken hoeveel hij van me hield. Ik was zijn 'engeltje' of 'papa's meisje'. Mam leek het wel prima te vinden dat ik heel hecht was met mijn vader en niet met haar, maar ik vond het helemaal niet prima. Ik snakte naar haar liefde. Ik had geen idee van het bestaan van verschil in persoonlijkheid. Ik had er ook geen idee van hoeveel mijn moeder voor mij opofferde en hoeveel ze voor me deed. Ik werd verbitterd en

jaloers op mijn broer. Ik begon te geloven dat mam van jongens hield, niet van meisjes. Toen ik erachter kwam dat ze twee jongetjes verloren had voordat ik geboren werd, kreeg ik last van overlevingsschuldgevoel: Waarom ik wel ...? Ik weet nog goed dat mijn eerste reactie was: 'Wauw, als mijn broers nog geleefd hadden, waren we met vijf kinderen geweest!' Maar mijn ouders hielpen me uit de droom en zeiden: 'Nee, als een van hen was blijven leven, was het daar waarschijnlijk bij gebleven. We wilden maar drie kinderen.'

Ik denk dat ze daarmee wilden aangeven dat God mijn bestaan had gewild en een bijzondere bedoeling had met mijn leven, maar ik werd hierdoor juist overspoeld door gemengde gevoelens. Ik voelde me ongewenst of hooguit gewenst omdat die andere twee nu eenmaal gestorven waren. En terwijl mijn ouders me wilden laten zien hoe bijzonder ik was, bezorgde mij dat juist een afkeer van mezelf. Als het Gods bedoeling was dat ik bestond, dan waren mijn broers voor mij gestorven. Hoewel ik het zelf niet echt doorhad, begon ik te wensen dat ik een van mijn broers was geweest. Misschien was ik dan ook niet zo lastig geworden. Misschien had mam meer van me gehouden als ik als jongetje geboren was.

Ik begon te wensen dat ik een van mijn broers was geweest. Misschien had mam meer van mij gehouden als ik als jongetje geboren was.